Мамедов Юніс Анар огли
студент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Дорошенко Надія Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-27

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЄВОСТІ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Грошово-кредитна політика в Україні є ключовим механізмом регулювання економічних процесів, спрямованих на досягнення стабільності, сталого росту та забезпечення економічної безпеки країни. В умовах глобальних викликів та внутрішніх економічних труднощів, важливо надавати особливу увагу ефективності інструментарію грошово-кредитної політики.

При аналізі розвитку інструментів грошово-кредитного регулювання нами була виявлена наступна тенденція: поява нових інструментів монетарного регулювання відбувається в кризові ситуації в економіці, а їх вдосконалення в період стабілізації. Тобто, поштовхом або переломним моментом для розвитку чи модернізації інструментів служить погіршення показників економічного зростання в країні.

Слід зазначити, що напрямки оптимізації інструментів грошово-кредитної політики виходять з умов економічного середовища української економіки, а також з основних напрямків грошово-кредитної політики, завдань грошово-кредитного регулювання та визначення оптимального набору застосовуваних інструментів.

На сьогоднішній день фінансова система нашої країни продовжує переживати важке фінансове становище. Це проявляється в розладі економіки, значному зростанні цін, скороченні

виробництва і значному зовнішньому боргу. Удосконалення грошово-кредитної сфери економіки України здійснюється за допомогою спільних дій держави і Національного банку.

Головне завдання грошової-кредитно політики НБУ в грошовій сфері полягає в тому, щоб створити такі умови, при яких на фінансовому ринку постійно існував обсяг грошей і кредитів, необхідний для розвитку економіки, і тим самим забезпечити країну зростаючою кількістю товарів, послуг, робочих місць.

Неможливо запропонувати єдине вірне рішення, яке б поліпшило ситуацію абсолютно і відразу. Для поліпшення стану в Україні необхідний комплекс заходів, який зачіпає всі гілки влади.

Для вдосконалення грошово-кредитної політики необхідно спершу створити базу, на якій будуть ефективно співіснувати запропоновані методи, інструменти. Для створення такої бази в українських реаліях необхідно:

– вдосконалення міцної законодавчої бази, яка передбачатиме реальний захист прав учасників ринку кредитів;

– створення відносно гривні умов для виконання нею усіх функцій грошей в інтересах стабільного соціально-економічного розвитку країни (на першому етапі це використання гривні як регіональної валюти);

– створення сприятливих умов для залучення іноземного капіталу в українську економіку;

– досить добре розвинене інформаційне забезпечення учасників ринку кредитів;

– забезпечення необхідного рівня конкуренції на кредитному ринку;

– формування умов для виходу кредитного ринку України на світовий рівень;

– зменшення доларизації українського грошового обігу;

– впровадження і вдосконалення електронного грошового обігу;

– посилення контролю над законністю готівкового і безготівкового обороту для запобігання можливих протиправних дій.

Важливим критерієм оборотності грошових коштів в готівковій і безготівковій формах є швидкість і ефективність, які залежать від розвитку механізму надання гарантій. В даний час це надання гарантій від держави.

Поліпшення кон'юнктури грошового ринку в Україні призведе до зміцнення національної грошової одиниці і стабілізації грошової системи в цілому, що, в свою чергу, матиме позитивний вплив на весь комплекс економічних процесів в країні.

Перераховані вище заходи до організації кредитного ринку України дозволять розширити можливості його учасників і підтримати функціонування економічної системи держави на світовому рівні.

В рамках політики забезпечення ефективного контролю за діяльністю банківської системи і політики забезпечення надійності і стійкості грошово-кредитної системи слід звернути увагу на інформаційну відкритість грошових властей, банківського сектора, за допомогою регулярних публікацій аналітичних матеріалів.

В даний час, у міру виходу світової економіки з кризи важливо продовжити здійснення монетарної політики для ефективного забезпечення її вкладу в нову якість зростання. Зокрема, пріоритетними напрямками вдосконалення грошово-кредитної політики на найближчу перспективу представляються:

1) подальше підвищення гнучкості курсоутворення в рамках режиму прив'язки курсу до кошика іноземних валют;

2) підвищення значущості процентного каналу.

Також представляється важливим посилення транспарентності грошово-кредитної політики.

В якості основи курсової політики в найближчі роки найбільш доцільно зберегти механізм прив'язки української гривні до кошика іноземних валют, оскільки відмова від використання обмінного курсу як номінального якоря і перехід до більш гнучкого курсового режиму до досягнення більшої збалансованості зовнішньої торгівлі і забезпечення стійкого припливу іноземних інвестицій може виявитися передчасним. Разом з тим, можливе вдосконалення самого механізму

кошика, наприклад, за рахунок перегляду часток іноземних валют у міру необхідності. Щорічне уточнення центрального значення і ширини коридору коливань вартості кошика також може сприяти підвищенню ефективності курсової політики.

Одночасно було б корисним підвищувати гнучкість зміни курсу всередині діючого коридору коливань для адаптації до таких змін населення і підприємств. Збереженню стійкості діючого курсового режиму сприяло б вжиття додаткових заходів щодо нарощування державних золотовалютних резервів.

Переходу в середньостроковій перспективі до режиму плаваючого обмінного курсу повинна передувати також серйозна організаційна та дослідницька робота.

Для посилення ролі процентної політики повинна проводитися робота щодо подальшого підвищення ефективності системи рефінансування Національного банку.

Перш за все, необхідно вдосконалення механізму зміни процентних ставок за операціями Національного банку та їх впливу на ставку на короткостроковому ринку на наступних принципах:

1. Ставка на ринку міжбанківських кредитів повинна наближатися до рівня ставки рефінансування;

2. Зміна ставок за іншими інструментами Національного банку має бути синхронізована зі зміною ставки рефінансування.

Відступ від даних принципів можуть допускатися тільки у виняткових випадках і носити короткочасний характер.

Крім того, назріла необхідність повернути ставкам кредитного ринку характер дієвого інструменту регулювання вартості запозичення. Високий рівень номінальних і реальних процентних ставок, який діяв під час кризи, зіграв свою позитивну роль, сприяючи стабілізації ситуації на валютному ринку. Однак в сьогоднішній ситуації необхідно їх поступове зниження аж до докризового рівня.

Вищеназвані заходи щодо вдосконалення грошово-кредитної політики доцільно супроводжувати подальшим підвищенням її транспарентності.

Література:

1. Кравчук М.М. Центральний банк як ключовий інструмент монетарної політики. *Економічний аналіз*. 2017. № 26(2). С. 109–113.

2. Шостко Ю.О. Сутність та завдання центрального банку в умовах монетарної політики. *Вісник Черкаського університету. Серія Економічні науки.* 2019. № 1(330). С. 63–68.

3. Максименко О. Функції та роль центрального банку в умовах розвитку національної економіки. *Економіка та держава.* 2018. № 2. С. 82–85.

4. Резніков О. Функції та завдання центральних банків в умовах фінансової глобалізації. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2020. № 33. С. 74–78.

5. Дудченко В.Ю. Роль та функції центрального банку у фінансовій системі. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1(20). С. 60–66. DOI: https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2-1(20)-60-66